

Avskrift.

DMB 36/1949.

Rm i Visby
MB 11/1949
Aktbil. 27

D O M

meddelad av rådhusrätten i Visby å rådhuset därstädes
den 19 december 1949 i militärt brottmål mellan nedan-
nämnda parter.

Åklagare: t.f. stadsfiskalen Paul Önnered.

Målsägande: Riksförsäkringsanstalten genom åklagaren å
tjänstens vägnar.

Tilltalad: värnpliktige nr 1423-12-48 Torsten Alvar Persson,
4. batt. A 7, Visby.

Åklagaren har yrkat ansvar å Persson jämlikt 14 kap. 9 §
strafflagen för det han den 13 juli 1949 vållat värnpliktige
nr 1183-11-48 Kurt Eibert Nilssons död. Till utveckling av
sin talan har åklagaren anfört: Under övning på Tofta skjut-
fält hade Persson till uppgift att lossa lösa skott för att
markera, att deltagare uppträdde mindre fältmässigt. Han lad-
dade ouppsåtligen av vårdslöshet sitt gevär med fem skarpa
skott och avsköt därefter - utan att lägga märke till skot-
tens art - fyra av skotten i luften och, utan att sikta, det
femte mot Nilsson, som dödades av detta skott.

Riksförsäkringsanstalten har yrkat ersättning för utbe-
talad begravningshjälp med 100 kronor och förbehållit sig rätt
att föra särskild talan om ersättning för vad anstalten ytter-
ligare kan komma att utgiva i anledning av dödsfallet.

Bifogas akten.

D o m s k ä l .

Persson har vitsordat åklagarens framställning av det faktiska förloppet.

Persson har själv uppgivit, att han med iakttagande av större uppmärksamhet bort kunna undvika att ladda geväret med skarp ammunition.

Emellertid måste i detta sammanhang beaktas, att Persson visste att för ändamålet skulle användas lös ammunition och att Persson icke själv uttagit någon för ifrågavarande övning avsedd ammunition utan att denna omedelbart före övningens början av två konstaplar överlämnats till Persson.

Utredning har icke förebragts därom, att Persson själv haft med sig skarp ammunition.

Vid sådant förhållande har Persson saknat anledning räkna med att bland ammunitionen skulle finnas annan än lös sådan.

Med hänsyn härtill samt till Perssons ovana vid lös ammunition och till hans uppenbarligen stora iver att fullfölja sin uppgift, vilken krävt att han med uppmärksamhet följt övningsdeltagarnas uppträdande i terrängen, kan det anses förklarligt att Persson icke lagt märke till att han redan omedelbart före det dödande skottet avskjutit fyra av de skarpa skott, med vilka geväret varit laddat.

Vid sådant förhållande får händelsen anses hava timat mera av våda än av vållande.

D o m s l u t.

De mot Persson framställda ansvars- och ersättningsyrkandena ogillas.

Statsverket skall slutligen vidkännas kostnaderna för den offentlige försvararen och för det på åklagarens begäran hörda vittnet Petersons inställelse.

Fullföljdshänvisning.

Talan mot denna dom föres genom vad. Vill part vädja mot domen, skall han inom tre veckor från denna dag, eller sist måndagen den 9 januari 1950 före tjänstetidens slut, till rådhusrätten, postadress Visby, inkomma med sin till Kungl. Svea hovrätt ställda vadeinlaga.

Har ena parten sålunda vädjat, äge även motparten, ehuru han ej iakttagit vad ovan sagts, föra talan mot domen; dock åligger honom att inom en vecka från den dag, då vadetiden utgick, till rådhusrätten inkomma med vadeinlaga. Sådan vadeinlaga förfaller, om den första vadetalan återkallas eller eljest förfaller.

Inlaga eller annan handling må till rätten inlämnas genom bud eller insändas med posten i betalt brev.

Som ovan.

H. Löwenberg

Thor Ödin

Nils Wallin

Rätt avskrivet: betygar

I tjänsten:
Nils Wallin

en
stens
, 4.
y,
sten
-11-
51-
are
3,
-

Protokoll hållet vid huvudförhandling
den 16 december 1949 å rådhuset i Visby.

Rätten: borgmästaren Löwenberg, rådmannen Ödin och t.f. rådmannen
Wallin.

Protokollförare: Wallin.

Parterna:

Åklagare: t.f. stadsfiskalen Paul Önnered, tillstades.

Målsägande: Riksförsäkringsanstalten genom åklagaren å tjänstens
vägnar.

Tilltalad: värnpliktige nr 1423-12-48 Torsten Alvar Persson, 4.
batt. A 7, Visby, personligen tillstades.

Offentlig försvarare: juris kandidaten Stig Holmqvist i Visby,
tillstades.

Saken: ansvar och skadestånd för vållande till amans död.

Vittnen: löjtnanten Bengt Lindén, Slottsbacken 6 i Visby, kontoristen
Ewert Peterson, Grönhill, Vimmerby, värnpliktige nr 1455-11-
48 Torsten Johansson, A 7, Visby, och värnpliktige nr 2261-
11-48 Henning Mattisson, A 7, Visby, alla tillstades.

Upplysningsvis hörd: kriminalöverkonstapeln E.W. Åkerberg i Visby,
tillstades.

Hinder finnes icke föreligga för målets företagande till huvud-
förhandling.

Åklagaren framställer det i stämningsansökningsupptagna ansvars-
yrkandet samt åberopar såsom grund därför vårdslöshet vid omladdning,
varemot han förklarar, att vad i stämningsansökningsupptagna beträf-
fande säkerhetsavstånd enligt hans förmenande med hänsyn till den
ringa skillnaden mellan det uppmätta och det minsta tillåtna skjut-
avståndet icke kan åberopas till grund för åtalet.

ex. VISBY

Persson höres över åtalet och uppger: Han ryckte in den 30 maj 1949. Under skjututbildningen användes till en början kammarammunition och därefter skarp ammunition. Lös sådan använde han för första gången vid nu ifrågavarande tillfälle. Han hade lärt sig, att grön etikett betecknade skarp ammunition, och kände till bestämmelserna om säkerhetsavstånd. - Under förmiddagspasset den 13 juli fick varje skytt ett obrutet paket om tio och ett knippe om fem skarpa patroner. Persson har ej reda på huru många skott han sköt eller om han därvid använde honom tilldelade eller av föregående skytt kvarlämnade patroner. Han lämnade själv kvar överblivna patroner på marken. Vid visitationen undersökte befälet icke skyttarnes fickor, men Persson, som i sina fickor förvarade tändstickor och rökverk, vilka han använde under den följande frukostrasten, anser det uteslutet, att ett paket utan hans vetskap ammunition kunnat finnas kvar i någon ficka. - Efter uppställningen klockan 12.35 satt han upp på en lastbil och mottog av konstaplarna Peterson och Adolfsson ammunition, som han fördelade på gördeln och båda rockfickorna. Han kan ej anföra något stöd för sin å sidan 21 i aktbilaga 2 antecknade uppgift, att han fått skarpa patroner av Peterson. Han medföljde lastbilen till en plats som Peterson uppsökte i terrängen. Vid eldmarkeringen tillgick så, att Persson på Petersons order höll sig färdig och så snart han såg någon rapportkarl avlossade skott utan särskild order. Han intog först liggande färdigställning men sköt olycksskottet knästående. Då han plockade upp ammunition ur fickorna och lade den på marken, iakttog han ej huruvida de paket som från början legat längst ned i en ficka blevo upptagna eller icke. Då de skarpa skotten avlossades, hade han sin huvudsakliga uppmärksamhet på patrullen. Han minns ej om han behövde se på patronerna vid omladdningen. Han medger, att han med större uppmärksamhet bort kunna undvika att ladda geväret med skarp ammunition, men vill framhålla, att hans uppgift var att avlossa många skott på kort tid. Han visade sig så ivrig att Peterson fann sig föranlåten

uppmåna honom att spara ammunition.

Åkerberg höres angående sina iakttagelser vid den i aktbilaga 7 omförmälda provskjutningen och uppger, att geväret, avfyrat snett uppåt med kolven stödd mot marken, vid lösa skott knappast gav någon rekylverkan men vid skarpa skott riktigt hoppade till.

Härefter äger vittnesförhör rum.

Bengt Lindén, född 1924, officer 1947, löjtnant sedan den 1 oktober 1949, berättar: Han är Perssons troppchef sedan inryckningen. Under morgonpasset den 13 juli hade troppen skolskjutning, troligen på 100 meters håll. Troppen hade förut skjutit med skarp ammunition 3 eller 4 gånger i veckan under två veckor. Lös ammunition hade ej använts, men omkring den 20 juni hade skillnaden mellan skarpa och lösa patroner blivit genomgången med troppen på så sätt att de olika sorterna visats, troligen utan förpackningar. Laddningsövningar hade bedrivits rätt mycket men sannolikt ej tillräckligt för att soldaterna skulle kunna göra omladdning utan synens hjälp. - Övningen efter frukostrasten avsåg orientering och rapportföring. Vittnet beordrade två konstaplar att uttaga lös ammunition och ställde en värnpliktig till varderas förfogande för eldmarkering men instruerade icke själv dessa värnpliktige. - För en van skytt äro både patronernas tyngd och rasslet vid deras införande i geväret utmärkande för skarp ammunition till skillnad från lös sådan.

Persson förklarar att han var med vid det tillfälle då lösa och skarpa patroner visades för troppen.

Ewert Peterson, född 1927, numera värnpliktig furir: Under förmiddagspasset hade han till uppgift att föra skjutprotokoll. Han hade ej hand om ammunitionsutdelningen. Varje skytt hade att först skjuta tre skott mot tavla och därefter att med ledning av träffbilderna skjuta tre träffar, antingen fyror eller femmor. - Efter frukostrasten hämtade Peterson i konstaplarnas dagrum 60-70 efter

tidigare övning uppsamlade patroner i knippen utan omslag. Dessa patroner delades mellan Persson och konstapeln Andersson. Vittnet och Persson skulle med lösa skott från en skogsdunge få soldaterna att intaga skyddsställning och gå fältmässigt fram. De uppehöllo sig först i norra delen av dungen. Därunder lossade Persson ett antal skott och vittnet fem skott. Vittnet erinrar sig, att något paket därvid bröts, och har därav dragit slutsatsen, att den opaketerade ammunitionen redan då var förbrukad. Efter förflyttning till värnet höll Peterson utkik i skydd av detta, medan Persson tog plats ett litet stycke åt sidan. Peterson meddelade Persson, när rapportkarlar närmade sig, men tror ej att han utöver en uppmaning att spara ammunition givit närmare order angående eldgivningen. Han hade ej tanke på denna utan koncentrerade sin uppmärksamhet på rapportkarlarna. De skarpa skotten undgingo hans uppmärksamhet även av den anledningen att han räknat med uteslutande lös ammunition. Persson hade tagit upp ammunition ur fickorna och lagt bredvid sig. En del därav blev över. Det omslag med grön etikett, som Persson visat, kastade Peterson ifrån sig, då han sprang fram till Nilsson.

Peterson begär ersättning med 86 kronor 70 öre för resa Vimmerby-Visby och åter samt därutöver för uppehälle under tre dagar.

Uti särskilt meddelat beslut och under hänvisning till särskild besvärstalan tillerkännes Peterson av allmänna medel ersättning med sjuttiosex kronor 30 öre för resa samt skäliga ansedda tolv kronor om dagen för vittnets uppehälle under tre dagar eller med sammanlagt etthundratolv kronor 30 öre.

Torsten Johansson uppger: Han fick se en karl vid värnet och hörde skott samt trodde att andra kontrollen fanns vid värnet. Nils-

son, Johansson och Mattisson gingo rakt emot värnet och blevo då
beskjutna, varför de togo en omväg. Johansson lämnar först en upp-
gift, att de blevo beskjutna med skarpa skott under det att alla
tre stodo upp, men sedan aktbilaga 2 i hithörande del upplästs,
säger han sig icke ha något klart minne av verkliga förhållandet.

Henning Mattisson berättar i överensstämmelse med innehållet
av sin i aktbilaga 2 återgivna berättelse och tillägger, att Johans-
son stannade kvar i närheten av värnets gavel, medan Mattisson och
Nilsson kröpo längre framåt, att Nilsson strax innan han blev träf-
fad yttrade, att han skulle resa sig upp för att se efter vem som
sköt, samt att Mattisson kröp ner i en grop i närheten och efter
dödsskottet hörde ytterligare ett par skott avlossas samt därefter
sökte upp andra kontrollen.

Persson höres angående sina levnadsomständigheter, varvid hans
uppgifter överensstämma med de å sidan 50 i aktbilaga 2 återgivna
med den rättelsen, att "Bodfabrik" skall vara Bordfabrik.

Den särskilda förundersökningsrapporten föredrages, varvid
Persson i anledning av vissa uttalanden å tredje sidan förklarar,
att han skjutit utan direkt order och icke på något sätt varit
hetsad till snabb skottlossning, men i övrigt lämnar rapporten utan
erinran.

Åklagaren slutför sin talan i ansvarsfrågan och förklarar, att
han anser bötesstraff i förevarande fall uteslutet och ej har något
att erinra mot villkorlig dom för den händelse rätten dömer till
frihetsstraff.

Försvaren håller sitt slutanförande.

Uti särskilt meddelat beslut och under hänvisning till sär-
skild besvärstalan tillerkännes dels juris kandidagen Stig Holmqvist
i arvode för försvaret av Persson femtio kronor och dels notarien
W. Hammargren i arvode för den av honom företagna särskilda för-

undersökningen femtio kronor, allt av allmänna medel.

Åklagaren yrkar å riksförsäkringsanstaltens vägnar enligt ingiven skrivelse (aktbilaga 26) skadestånd å 100 kronor med förbehåll om rätt för anstalten att föra särskild talan om ytterligare ersättning.

Persson medger för den händelse han blir fälld till ansvar såväl skyldighet att ersätta begravningshjälp som skäligheten av därutinnan yrkat belopp.

Målet överlämnas till rättens prövning.

Rätten tillkännager, att domen skall hållas tillgänglig för parterna å rättens kansli måndagen den 19 innevarande december.

Vid enskild överläggning beslutas dom ----- DMB 36/1949

Aktbilaga 27.

Förhandlingen pågick kl. 10 - 13.40.

Som ovan

Nils Wallin

Prot. uppsatt den 17/12 1949.

H. L. G.